

รายงานผลการวิเคราะห์ รอบ ๕ เดือนหลัง (มีนาคม - กรกฎาคม ๒๕๖๗)
ตัวชี้วัดที่ ๓.๔๑ ร้อยละความสำเร็จของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขที่ได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ
สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

๑. Assessment : บทวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัด และข้อมูล สารสนเทศ ที่นำมาใช้

๑.๑ ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัด

ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ที่มีเป้าหมายให้ประเทศไทยมีความพร้อมเผชิญภัยคุกคาม สามารถป้องกัน แก้ไข และรับมือภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้ โดยภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข สาธารณภัย และภัยสุขภาพถือเป็นภัยคุกคามที่ต้องเร่งดำเนินการและสร้างความตระหนักให้ทุกหน่วยงานเตรียมการรับมือลดความเสี่ยงในทุกมิติ ดังนั้น กรมอนามัยจึงกำหนดกลยุทธ์สำคัญ รองรับสถานการณ์ภัยคุกคามดังกล่าวด้วยการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข โดยเฉพาะหน่วยงานภาคการสาธารณสุขที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดูแล ป้องกัน และให้บริการทางสุขภาพแก่ประชาชน

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย จึงได้บูรณาการภาคีเครือข่ายทุกระดับในการกำหนดกรอบการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขในการดำเนินการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข มีกระบวนการดังนี้ ๑) มีทีมภารกิจปฏิบัติด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ (SEhRT) ๒) มีความพร้อมปฏิบัติการ ๓) ได้รับการเพิ่มทักษะ เสริมศักยภาพการจัดการด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม ๔) มีการเผยแพร่ และประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติหรือมาตรฐานปฏิบัติงาน และ ๕) มีกระบวนการทบทวนรูปแบบการทำงาน เพื่อใช้เป็นกรอบให้ทุกหน่วยงานสามารถใช้วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์การดำเนินการของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขในด้านการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมกรณีเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัย หรือภัยสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน และนำไปสู่การวิเคราะห์ช่องว่างหรือข้อจำกัดของหน่วยงานที่ต้องมีการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และต่อมาจึงพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินความพร้อมของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ด้วยระบบประเมินตนเองแบบออนไลน์ ทำให้เกิดความรวดเร็ว และลดภาระการทำงานของหน่วยงานระดับพื้นที่ สามารถนำผลประเมินตนเองมาวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาเพื่อวางแผนสนับสนุนทางวิชาการ ตลอดจนสร้างกลไกการเพิ่มขีดความสามารถ และทักษะเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการด้านสุขภาพ สุขอนามัย อนามัยสิ่งแวดล้อม หรือการบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และจัดกิจกรรมสนับสนุนปิดช่องว่างการดำเนินการให้แก่หน่วยงานต่อไป สำหรับเป้าหมายการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีหน่วยงานภาคการสาธารณสุข เป้าหมาย คือ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

จากการรวบรวมผลการประเมินตนเองตามกรอบการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาคการสาธารณสุข ในการดำเนินการจัดการด้านส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข มีหน่วยงานกลุ่มเป้าหมายประเมินตนเองเข้ามา จำนวน ๑๘๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ (เป้าหมายกำหนดที่ ๑๐๖ หน่วยงาน ร้อยละ ๑๒) ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สามารถสรุปผลการประเมินได้ดังตาราง

กระบวนการพัฒนา	ผลการประเมินตนเอง	
	มีการดำเนินการ	ไม่มีการดำเนินการ
๑. ทีมภารกิจปฏิบัติด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (SEhRT)		
๑.๑ หน่วยงานท่านมีบทบาท ภารกิจการดำเนินงานรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่	๑๖๗ แห่ง (ร้อยละ ๘๙.๗๘)	๑๙ แห่ง (ร้อยละ ๑๐.๒๒)
๑.๒ บทบาทภารกิจรับมือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขคือการจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือไม่	๑๖๐ แห่ง (ร้อยละ ๘๖.๐๒)	๒๖ แห่ง (ร้อยละ ๑๓.๙๘)
๑.๓ จากข้อ ๑.๒ ท่านเคยได้รับการจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์อพยพ หรือศูนย์พักพิงชั่วคราวจากภาวะฉุกเฉินหรือไม่	๖๓ แห่ง (ร้อยละ ๓๓.๘๗)	๑๒๓ แห่ง (ร้อยละ ๖๖.๑๓)
๑.๔ ภารกิจจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์อพยพ หรือศูนย์พักพิงชั่วคราวจากภาวะฉุกเฉินมีเรื่องใดบ้าง (ระบุ) ๑) การจัดการส้วม สิ่งปฏิกูล ๒) การจัดการขยะ มูลฝอย ๓) การจัดการยุงลาย สัตว์พาหะนำโรค ๔) การจัดการน้ำเสีย ๕) การดูแลสุขภาพ ผู้ป่วย กลุ่มเปราะบาง	๑๑๕ แห่ง (ร้อยละ ๖๑.๘๓)	๗๑ แห่ง (ร้อยละ ๓๘.๑๗)
๑.๕ หน่วยงานท่านมีคำสั่ง หรือมอบหมายภารกิจจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรับมือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข หรือไม่	๑๐๕ แห่ง (ร้อยละ ๕๖.๔๕)	๘๑ แห่ง (ร้อยละ ๔๓.๕๕)
๒. ความพร้อมปฏิบัติการกิจด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม		
๒.๑ หน่วยงานท่านมีการเตรียมความพร้อมด้วยการจัดเก็บข้อมูลสำหรับใช้ในการปฏิบัติการกิจรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขดังต่อไปนี้หรือไม่ ๑) ข้อมูลกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเปราะบาง (สตรีมีครรภ์ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง) ๒) ข้อมูลพื้นที่กำหนดให้เป็นศูนย์อพยพเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินในพื้นที่ ๓) ข้อมูลพื้นที่ประสบภัยซ้ำซากหรือเคยประสบภัยพิบัติ ๔) ข้อมูลทำเนียบเครือข่ายในพื้นที่สำหรับประสานการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม	๑๔๘ แห่ง (ร้อยละ ๗๙.๕๗)	๓๘ แห่ง (ร้อยละ ๒๐.๔๓)
๒.๒ จากข้อ ๒.๑ ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานท่านมีการสำรองวัสดุอุปกรณ์ ด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขอะไรบ้าง (เลือกได้) (ถ้าไม่มีข้ามไปข้อ ๒.๓) ๑) ชุดตรวจหาเชื้อโคลีฟอร์ม แบคทีเรียในน้ำอุปโภค บริโภค (๑๑๑) ๒) ชุดทดสอบหาเชื้อโคลีฟอร์มแบคทีเรียที่ปนเปื้อนในอาหาร (๑๑๓) ๓) ชุดทดสอบคลอรีนอิสระคงเหลือในน้ำดื่ม (๑๓๑) ๔) คลอรีนเข้มข้น ๒% (หยดทิพย์ ๑๓๒) ปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค	๑๔๐ แห่ง (ร้อยละ ๗๕.๒๗)	๔๖ แห่ง (ร้อยละ ๒๔.๗๓)

กระบวนการพัฒนา	ผลการประเมินตนเอง	
	มีการดำเนินการ	ไม่มีการดำเนินการ
๕) ปูนขาว ๖) สารส้ม ๗) หน้ากากอนามัย ป้องกันฝุ่นละออง/ เชื้อโรค ๘) หน้ากากป้องกันสารเคมี ๙) ถุงขยะ		
๒.๓ หน่วยงานท่านเคยให้ความรู้กับประชาชนในการจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้วยตัวเองเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขหรือไม่	๑๓๙ แห่ง (ร้อยละ ๗๔.๗๓)	๔๗ แห่ง (ร้อยละ ๒๕.๒๗)
๓. การเพิ่มทักษะ เสริมศักยภาพการจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม		
๓.๑ เจ้าหน้าที่หน่วยงานท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม เพิ่มทักษะ หลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือไม่	๑๑๒ แห่ง (ร้อยละ ๖๐.๒๒)	๗๔ แห่ง (ร้อยละ ๓๙.๗๘)
๓.๒ จากข้อ ๓.๑ จงระบุหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่หน่วยงานท่านเคยอบรม (เลือกได้) ๑) หลักสูตรโรคระบาด โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ ๒) หลักสูตรรุกรุกภัย ๓) หลักสูตรฝุ่นละอองและหมอกควัน ๔) หลักสูตรภัยฉุกเฉินสารเคมี ๕) หลักสูตรการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมและแผนเผชิญเหตุ	๑๑๙ แห่ง (ร้อยละ ๖๓.๙๘)	๖๗ แห่ง (ร้อยละ ๓๖.๐๒)
๔. มีแนวปฏิบัติหรือมาตรฐานปฏิบัติงานรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และนำไปเผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน		
๔.๑ หน่วยงานท่านมีแนวปฏิบัติการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข หรือไม่ (ถ้าไม่มีข้ามไปข้อ ๕)	๙๙ แห่ง (ร้อยละ ๕๓.๒๓)	๘๗ แห่ง (ร้อยละ ๔๖.๗๗)
๔.๒ จากข้อ ๔.๑ ถ้ามีแนวปฏิบัติหน่วยงานท่านได้สื่อสาร สร้างความเข้าใจร่วมกับเจ้าหน้าที่ของท่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินหรือไม่	๑๑๘ แห่ง (ร้อยละ ๖๓.๔๔)	๖๘ แห่ง (ร้อยละ ๓๖.๕๖)
๕. กระบวนการทบทวนรูปแบบการทำงานเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ		
๕.๑ หน่วยงานท่านมีกระบวนการทบทวนการปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงาน เพื่อปรับปรุงการทำงานรองรับภาวะฉุกเฉินหรือไม่	๑๐๒ แห่ง (ร้อยละ ๕๔.๘๔)	๘๔ แห่ง (ร้อยละ ๔๕.๑๖)
๕.๒ หากทบทวนการปฏิบัติงานแล้วหน่วยงานท่านพบปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดในรับมือภาวะฉุกเฉิน หรือไม่	๑๐๖ แห่ง (ร้อยละ ๕๖.๙๙)	๘๐ แห่ง (ร้อยละ ๔๓.๐๑)

จากการวิเคราะห์ผลการประเมินตนเองตามตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่หน่วยงาน ภาคการสาธารณสุขยังมีการดำเนินการได้น้อย หรือไม่มีการดำเนินการเพื่อรองรับภาวะฉุกเฉิน ประกอบด้วย ไม่เคยได้รับการจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์อพยพ หรือศูนย์พักพิงชั่วคราวจากภาวะฉุกเฉิน ไม่มีแนวปฏิบัติการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน ทางสาธารณสุข และกระบวนการทบทวนการปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงาน เพื่อปรับปรุงการทำงานรองรับภาวะฉุกเฉิน ดังนั้น กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย จึงได้กำหนดให้มีกิจกรรมเพื่อเป็นการปิดช่องว่าง ในการพัฒนาให้แก่หน่วยงานกลุ่มเป้าหมายเป็นการเติมเต็มทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และรูปแบบการปฏิบัติงานแก่ เจ้าหน้าที่ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ดังนี้

๑. จัดการประชุมชี้แจงแนวทางขับเคลื่อนงานจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข สำหรับหน่วยงานภาคการสาธารณสุขทุกระดับ
๒. จัดประชุมอบรมพัฒนาศักยภาพ/เพิ่มขีดความสามารถทักษะ เจ้าหน้าที่รองรับภาวะฉุกเฉิน ทางสาธารณสุข หลักสูตรการเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
๓. มีการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงานขับเคลื่อนงานหน่วยงาน ภาคการสาธารณสุขได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉิน ทางสาธารณสุข สื่อสารผ่านช่องทาง OPEN CHAT
๔. จัดทำรายการวัสดุ อุปกรณ์ (Menu List) และประชาสัมพันธ์การจัดซื้อสิ่งของวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุน การดำเนินงานหน่วยงานภาคการสาธารณสุข ในการจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม ของหน่วยงานกรมอนามัย ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค
๕. จัดหาวัสดุ อุปกรณ์การจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉิน ทางสาธารณสุข เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้กับพื้นที่ เช่น ชุดเราสะอาด (V-Clean) ชุด DOH Hygiene package ชุด Sanitation tool kit สำหรับผู้ประสบภัย เป็นต้น
๖. จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สำหรับทีม SEhRT ในการจัดการภาวะฉุกเฉิน ทางสาธารณสุข จำนวน ๑๕ ประเภทภัย
๗. จัดประชุมฝึกซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉิน กรณีโรคจาก อาหารและน้ำเป็นสื่อ และกรณีการรั่วไหลของสารเคมี

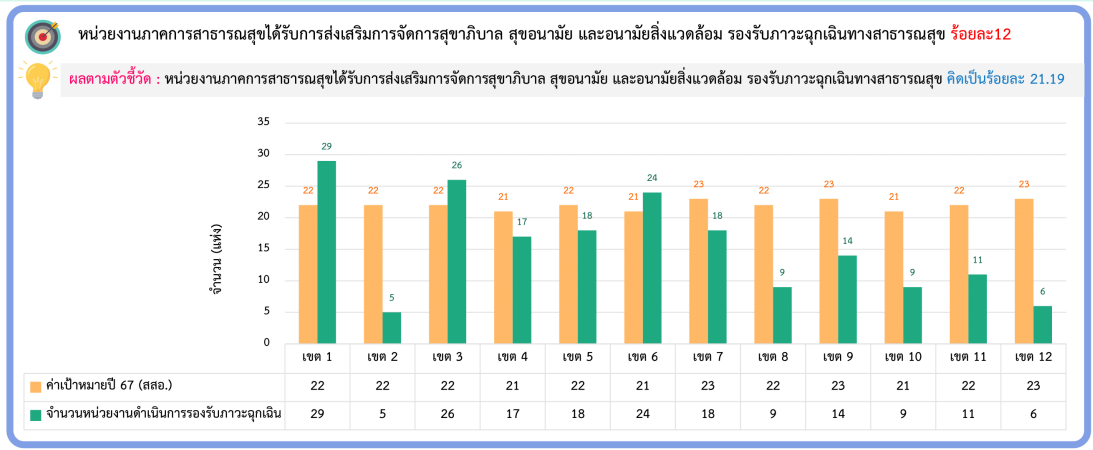
๑.๑.๑ ผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ

จากผลการดำเนินงานแยกรายเขตสุขภาพ ส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้ตามเกณฑ์หน่วยงาน ภาคการสาธารณสุขได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะ ฉุกเฉินทางสาธารณสุข **แต่ยังมีบางประเด็น** ที่ยังมีการพัฒนาได้น้อยหรือยังไม่มีดำเนินการ คือ ๑) ได้รับการ การจัดการจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์อพยพ หรือศูนย์พักพิงชั่วคราว จากภาวะฉุกเฉิน ร้อยละ ๓๓.๘๗ ๒) มีคำสั่ง หรือมอบหมายภารกิจจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรับมือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ร้อยละ ๕๖.๔๕ ๓) มีแนวปฏิบัติการ ด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ร้อยละ ๕๓.๒๖ และ ๔) มีกระบวนการทบทวนการปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงาน เพื่อปรับปรุงการทำงาน รองรับภาวะฉุกเฉิน ร้อยละ ๕๔.๘๔ ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายสำคัญของหน่วยงานที่ต้องเตรียมการให้ทันต่อ เหตุการณ์ แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

๑. ร้อยละ ๑๒ ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทั้งหมด มีการประเมินตนเองในการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอมีการประเมินตนเองเข้ามา จำนวน ๑๘๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๑ ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด (เป้าหมายที่กำหนด ร้อยละ ๑๒ จำนวน ๑๐๖ แห่ง) ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ รายละเอียดดังแสดง

ผลงานตามตัวชี้วัด : หน่วยงานภาคการสาธารณสุขได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ดำเนินได้ตามเกณฑ์ **คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๙**

Key Activities 5 เดือนหลัง

ประสานศูนย์อนามัยในการติดตามหน่วยงานภาคการสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบทำการประเมินความพร้อมในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

ข้อมูล ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567

๒. ร้อยละ ๑๒ ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทั้งหมด มีการดำเนินการดังนี้

๑. มีการเตรียมความพร้อมรับมือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

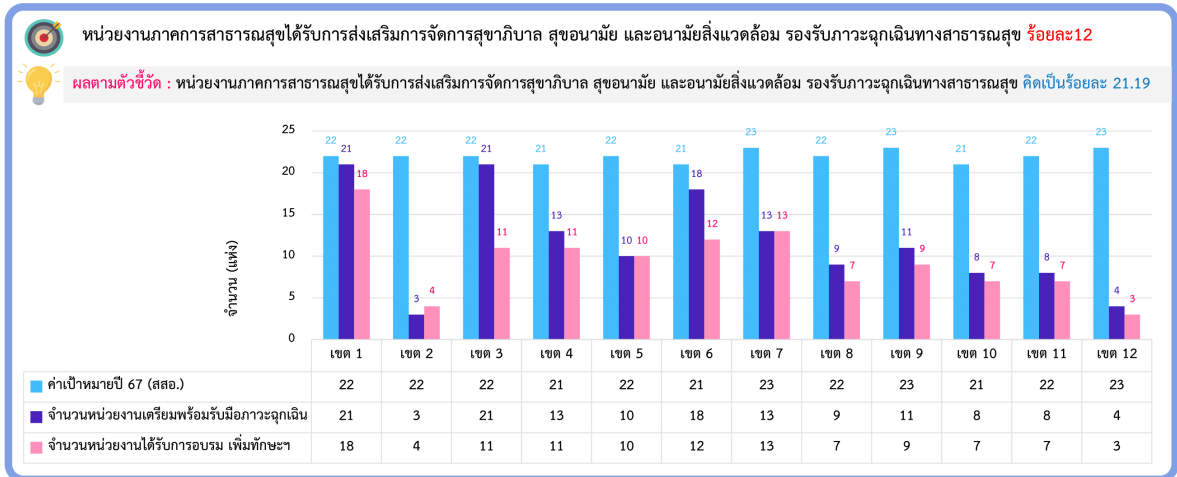
- มีคำสั่งแต่งตั้งหรือหนังสือมอบหมายเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรับผิดชอบ จำนวน ๑๐๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๐

- มีการจัดเก็บข้อมูล หรือมีการเตรียมวัสดุ หรืออุปกรณ์ด้านสุขภาพ สุขอนามัย อนามัยสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๗๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๙

- มีการจัดกิจกรรม กระบวนการสื่อสาร สร้างการรับรู้ประชาชนให้เตรียมการรับมือภาวะฉุกเฉิน จำนวน ๑๔๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๓

๒. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอได้รับการอบรม เพิ่มทักษะขีดความสามารถในด้านที่เกี่ยวกับการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย หรืออนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข จำนวน ๑๑๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๖

รายละเอียดดังแสดง

Key Activities 5 เดือนหลัง

ประสานศูนย์อนามัยในการติดตามหน่วยงานภาคการสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบทำการประเมินความพร้อมในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

ร้อยละของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขที่ได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สுகอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข จำแนกรายเขตสุขภาพ, ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๑.๑.๒ ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ระดับ T (Trends) แนวโน้ม และผลผลิต/ ผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินการในปัจจุบัน

สรุปผลและวิเคราะห์แนวโน้มการเตรียมความพร้อมหน่วยงานภาคการสาธารณสุขที่ได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สுகอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข มีหน่วยงานเป้าหมายประเมินตนเองเข้ามา จำนวน ๑๘๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๐ ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด (เป้าหมายที่กำหนด ร้อยละ ๑๒ จำนวน ๑๐๖ แห่ง) ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ พบว่า มีการดำเนินการ ดังนี้

๑) มีทีมภารกิจปฏิบัติด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (SEhRT): โดยหน่วยงานมีการแต่งตั้งคำสั่งคณะทำงานฯ หรือมอบหมายภารกิจในการดำเนินงานแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เป็นรูปธรรมในการสนับสนุนการจัดการด้านสุขภาพ สுகอนามัย อนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

๒) มีความพร้อมปฏิบัติการกิจ: หน่วยงานมีความพร้อมการดำเนินงานรับมือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขโดยมีการดำเนินการดังนี้

- มีการจัดเก็บข้อมูลสำหรับใช้ในการปฏิบัติการกิจรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข เช่น ข้อมูลกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเปราะบาง (สตรีมีครรภ์ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง) ข้อมูลพื้นที่กำหนดให้เป็นศูนย์อพยพเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินในพื้นที่ ข้อมูลพื้นที่ประสบภัยซ้ำซากหรือเคยประสบภัยพิบัติสำหรับใช้วางแผนสนับสนุนทั้งความรู้แจ้งเตือน และการช่วยเหลือเมื่อเกิดภัย

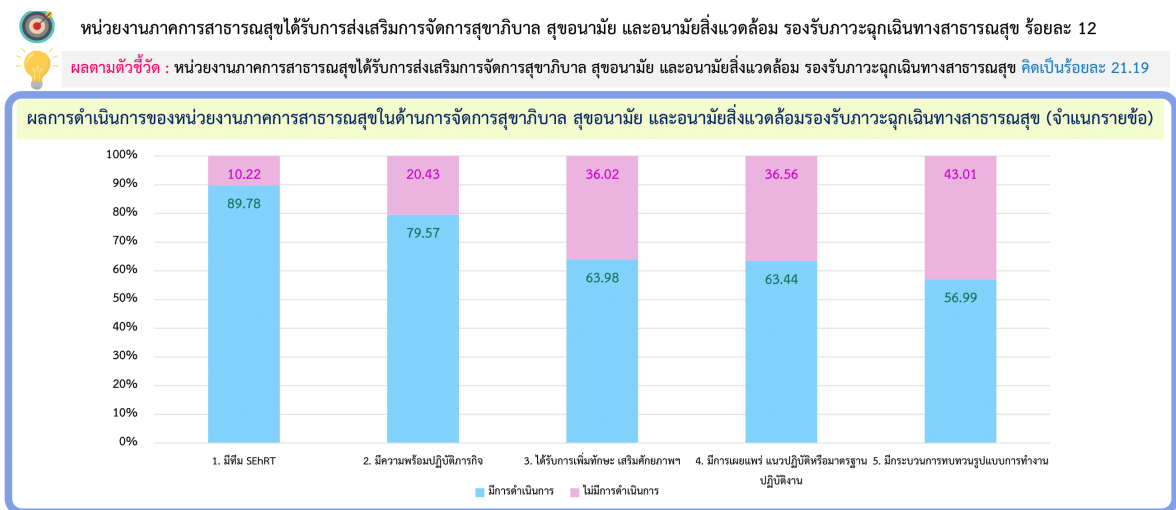
- มีกระบวนการเตรียมพร้อมสำรองวัสดุ อุปกรณ์ด้านสุขภาพ สுகอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น ถุงขยะ สารส้ม หยดทิพย์ ปูนขาว หน้ากากอนามัย หรือชุดตรวจวัดคลอรีนอิสระในน้ำ หรือชุดทดสอบการปนเปื้อนเชื้อโรคในอาหาร น้ำ เป็นต้น หรือหากไม่มีสำรองในหน่วยงาน แต่มีทำเนียบเครือข่ายในพื้นที่สำหรับประสานการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ดังกล่าว

- มีกิจกรรม หรือกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ในการส่งเสริมการจัดการด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น สื่อสาร สร้างการรับรู้ การเตือนภัยการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ การสร้างความรอบรู้สำหรับประชาชน หรือชุมชน เป็นต้น

๓) ได้รับการเพิ่มทักษะ เสริมศักยภาพการจัดการด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม: เจ้าหน้าที่ทีมภารกิจปฏิบัติการฯ ของหน่วยงาน ได้รับการอบรมหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถเลือกกระบวนการได้ทุกรูปแบบและจากทุกหน่วยงาน เช่น หลักสูตรการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม รongรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข หลักสูตรการประเมินความเสี่ยงสุขภาพจากภัยพิบัติ หรือหลักสูตร การบัญชาการเหตุการณ์ (ICS๑๐๐) เป็นต้น

๔) มีการเผยแพร่ และประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติหรือมาตรฐานปฏิบัติงาน: หน่วยงานมีการเผยแพร่ สื่อสาร สร้างความเข้าใจในแนวทาง แนวปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รongรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขจำแนก ตามประเภทภัย (Emergency Flow Chart) ให้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานให้ทราบ

๕) มีกระบวนการทบทวนรูปแบบการทำงาน: หน่วยงานมีกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้การทำงาน ร่วมกันในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานตามบทบาทภารกิจ การประเมินข้อจำกัด ข้อท้าทายที่พบ เพื่อทบทวน กระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เช่น มีการประชุมทีมภารกิจฯ การร่วมเวทีเสวนาการประชุมแกนนำชุมชน การประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นในประเด็นการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข เป็นต้น รายละเอียดดังแสดง

ประเด็นที่ต้องมีการขับเคลื่อนเพิ่มเติม

มีการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้การดำเนินงานและการบริหารจัดการด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อมูล ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567

ร้อยละของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รongรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข, ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๓. ปัจจัยความสำเร็จ

๑) **Partnership: P** มีการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานเครือข่ายทุกระดับในการดำเนินการขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมาย การสนับสนุนการฝึกซ้อมแผนตามสถานการณ์ภายใต้บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานในระดับนโยบาย เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย องค์การอนามัยโลก สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ เป็นต้น และหน่วยงานระดับพื้นที่ โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พร้อมเสนอแนวคิดการดำเนินงานร่วมกันทำให้เกิดแนวปฏิบัติในการทำงานภายใต้สถานการณ์ภาวะฉุกเฉิน สาธารณภัย และภัยพิบัติเพื่อให้มีการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) **Investment: I** โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน ผ่านการพัฒนาเครื่องมือประเมินตนเองแบบออนไลน์ตามกรอบการเตรียมความพร้อมหน่วยงานภาคการสาธารณสุขได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำฐานข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานได้ครบถ้วน และรวดเร็ว

๓) **Regulation: R** เป็นการดำเนินการควบคุม กำกับ การดำเนินการ การเชื่อมโยงประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมที่กรมอนามัยกำหนดอย่างมีส่วนร่วมผ่านกลไกการติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์อนามัย ในฐานะหน่วยงานกรมอนามัยระดับภูมิภาคที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน

๔) **Advocacy: A** ใช้กรอบนโยบายระดับประเทศภายใต้แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ เพื่อร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน โดยเฉพาะหน่วยงานภาคการสาธารณสุข ที่อาศัยหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการทำงานแบบบูรณาการได้แก่ กองสาธารณสุขฉุกเฉิน กรมควบคุมโรคฉุกเฉิน ภายใต้กรอบการทำงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข เกิดภาพรวมการทำงานของกระทรวงสาธารณสุขในมิติการจัดการภาวะฉุกเฉินเพื่อลดความเสี่ยงสุขภาพประชาชน

๕) **Building Capacity: B** การพัฒนาหลักสูตรการเพิ่มศักยภาพ ชีตความสามารถและทักษะ ในด้านการเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยงสุขภาพจากภัยฉุกเฉินสารเคมี ด้วยการใช้อุปกรณ์ ERG4Thai สำหรับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการสถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันท่วงที สถานการณ์

๔. ปัญหา/อุปสรรค

จากผลการประเมินตนเองของหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้ตามเกณฑ์ หน่วยงานภาคการสาธารณสุขได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข แต่ยังมีบางประเด็นที่มีการดำเนินการได้น้อยหรือยังไม่มีดำเนินการ เนื่องจากพบปัญหา คือ

๑) ไม่ได้รับการจัดการด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์อพยพ หรือศูนย์พักพิงชั่วคราวจากภาวะฉุกเฉิน

๒) ไม่มีคำสั่ง หรือมอบหมายภารกิจจัดการด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรับมือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

๓) ไม่มีแนวปฏิบัติทางด้านสุขภาพ สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

๔) ไม่มีกระบวนการทบทวนการปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงาน เพื่อปรับปรุงการทำงานรองรับภาวะฉุกเฉิน ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายสำคัญของหน่วยงานที่ต้องเตรียมการให้ทันต่อเหตุการณ์

๕. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไขปัญหา

ภัยฉุกเฉิน สาธารณภัย หรือภัยพิบัติ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อประชาชนในทุกระดับ มิติ บางภัยพิบัติเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเคยเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก หน่วยงานจึงยังไม่มีประสบการณ์ในการรับมือ สถานการณ์อย่างถูกต้อง รวมทั้งปัจจุบันภัยพิบัติเกิดขึ้นได้หลากหลายรูปแบบมีความรุนแรงยากต่อการรับมือ และเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้หน่วยงานยังไม่มีความพร้อมในการรับมือและไม่มีกลไกการลดความเสี่ยงสุขภาพประชาชน ได้อย่างเหมาะสม ตามประเภทของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนากรอบการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขฯ ที่กรมอนามัย พัฒนาขึ้นจะเป็นเหมือนเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบรายการหรือกิจกรรมที่ควรต้องมีการดำเนินการ ไม่ว่าจะภัยพิบัติรูปแบบใดเกิดขึ้นในพื้นที่ แนวปฏิบัติกลางที่ทุกหน่วยงานต้องมีการดำเนินการต้องเตรียมรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือเป็นเครื่องมือปิดช่องว่างการดำเนินการให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ได้

ทั้งนี้ กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัดที่ ๓.๔๑ ร้อยละความสำเร็จของหน่วยงานภาคการสาธารณสุขได้รับการส่งเสริมการจัดการสุขภาพ อนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ครบถ้วน ครอบคลุมแล้ว ในรอบ ๕ เดือนแรก ได้แก่

๑. การวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัด และข้อมูล สารสนเทศ ที่นำมาใช้
๒. การวิเคราะห์ด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด
๓. มาตรการขับเคลื่อนตัวชี้วัด
๔. แผนขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด

รวบรวมข้อมูลโดย กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย
มีนาคม ๒๕๖๗